

पीथिः A horse.

पीन *a.* [प्याय-क्त-संप्रसारणे दीर्घः] 1 Fat, fleshy, corpulent, U. 6. 13; 'strong'. -2 Plump, large, thick; as in पीनस्तनी. -3 Full, round. -4 Swollen, large, big. -5 Brawny. -6 Profuse, excessive. -Comp. -ऊधस् *f.* (पीनोन्नी) a cow with full udders. -वक्षस् *a.* full-chested, having a full bosom.

पीनसः 1 Cold affecting the nose. -2 Cough, catarrh.

पीयुः 1 A crow -2 The sun. -3 Fire. -4 An owl. -5 Time. -6 Gold.

पीयूषः, -षम् [पीयू-उषन्, U. 4. 76] 1 Nectar, ambrosia; मनसि वचसि काये पुण्यपीयूषपूर्णाः Bh. 2. 78; इमां पीयूष-लहरीम् G. L. 53. -2 Milk in general. -3 The milk of a cow during the first seven days after calving. -4 The first milk given by a cow after calving. -Comp. -धामन् *m.* the moon. -भानुः the moon; तत् सर्वं जयति प्रसादमहिमा पीयूषभानोरयम् Cholachampūkāvyaṃ 5. 63. -महस् *m.*, -रुचिः 1 the moon. -2 camphor. -वर्षः 1 a shower of nectar. -2 the moon. -3 camphor.

पील् 1 P. (पीलति) 1 To check, obstruct, hinder. -2 To stop. -3 To become stupid.

पीलकः The large black ant.

पीलुः [पीलु-उ] 1 An arrow. -2 An atom; प्रत्यक्षं न पुनाति नापहरते पापानि पीलुच्छटा Viś. Gṇa. 552. -3 An insect. -4 An elephant. -5 The stem of the palm. -6 A flower. -7 A group of palm trees; Mb. 7. 178. 24. -8 A kind of tree. -9 A heap of bones. -10 The central part of the hand. -लु *n.* The fruit of the Pilu tree. -Comp. -पत्रः the Mūrva plant. -पर्णी 1 a kind of drug. -2 N. of two plants. -पाकवादिन् *m.* a Vaiśeṣika. (One who maintains the doctrine that heat acts only on the atoms of matter, as of a jar, and not on the whole body.)

पीलुकः An ant.

पीलुनी Sanseviara Roxburghiana (Mar. मोरवेल).

पीव् 1 P. (पीवति) To be fat or corpulent.

पीव, पीवर, पीवस *a.* Fat, corpulent.

पीवन, *a.* (पीवरी *f.*) [प्यै-क्वनिप् संप्र० दीर्घः] 1 Full, fat, large; विभर्षि काये पीवानं सोद्यमो भोगवान् यथा Bhā. 7. 13. 16. -2 Stout, strong. -*m.* Wind.

पीवर *a.* (-रा, -री *f.*) [प्यै-क्वरच् संप्र० दीर्घः] 1 Fat, large, stout, fleshy, corpulent; नितान्तपीवरं तदीयमानील-मुखं स्तनद्वयम् R. 3. 8; 5. 65; 19. 32. -2 Plump, thick. -रः A tortoise. -री 1 A young woman. -2 A cow. -Comp. -स्तनी 1 a woman with fat or large breasts. -2 a cow with a large udder.

पीवा Water.

पुंस् 10 U. [पुंसयति-ते] 1 To crush, grind. -2 To pain, trouble, punish.

पुंस् *m.* [पाति पा-पालने डुमसुन् U. 4. 177] (Nom. पुमान्, पुमांसो, पुमांसः; Instr. du. पुंभ्यां; Voc. sing. पुमन्) 1 A male, male being; पुंसि विश्वसिति कुत्र कुमारी N. 5. 110. -2 A man, human being; यस्यार्थाः स पुमाँल्लोके H. 1. -3 Man, mankind, people; वन्द्यैः पुंसां रघुपतिपदैः Me. 12. -4 A servant, an attendant. -5 A word in the masculine gender. -6 The masculine gender; पुंसि वा हरिचन्दनम् Ak. -7 The soul. -8 A living being; जन्म त्वात्मतया पुंसः सर्वभावेन भूरिदः Bhāg. 11. 22. 40. -9 A kind of Naraka; अपत्यमस्मि ते पुंसन्नाणात् पुत्र इति स्मृतः Mb. 14. 90. 63. -Comp. -अनुज *a.* (पुंसानुज) having an elder brother. -अनुजा (पुमनुजा) a girl born after the male child; *i. e.* a girl having an elder brother. -अपत्यम् (पुमपत्यम्) a male child. -अर्थः (पुमर्थः) 1 the aim of man. -2 any one of the four ends of human existence; *i. e.* धर्म, अर्थ, काम and मोक्ष; see पुरुषार्थ. -आख्या (पुमाख्या) a designation of a male being. -आचारः (पुमाचारः) a usage of men. -कटिः *f.* a man's hip. -कामा a woman wishing for a husband; P. VIII. 3. 6. Kāsi. -कोकिलः a male cuckoo; चूताङ्कुरास्वादकषायकण्ठः पुंस्कोकिलो यन्मधुरं चुकूज Ku. 3. 32. -खेटः (पुंखेटः) a male plant. -गवः (पुंगवः) 1 a bull, an ox. -2 (at the end of comp.) chief, best, most excellent, distinguished or pre-eminent of any class; बाल्मीकिर्मुनिपुंगवः Rām.; so गजपुंगवः Bh. 2. 31, नरपुंगवः &c. °केतुः an epithet of Śiva; सिवनाङ्गुलिः पुंगवकेतुरासीत् Ku. 7. 77. -चलः (पुंश्चलः) an adulterer. -चली (पुंश्चली) a harlot, an unchaste woman; Y. 1. 162. Ms. 4. 220; अहो को वेद भुवने दुर्ज्ञेयं पुंश्चलीमनः । पुंश्चल्या यो हि विश्वस्तो विधिना स विदम्बितः ॥ Brav. P. -चलीयः (पुंश्चलीयः) the son of a harlot. -चलू *f.* (पुंश्चलू) Ved. a harlot. -चिह्नम् (पुंश्चिह्नम्) the characteristic of a male, the membrum virile. -जन्मन् (पुंजन्मन्) *n.* the birth of a male child. °करः, °दः, °योगः a constellation under which male children are born. -दासः (पुंदासः) a male slave. -ध्वजः (पुंध्वजः) 1 the male of any species of animal. -2 a mouse -नक्षत्रम् (पुंनक्षत्रम्) a male asterism. -2 an asterism under which male children are born. -नागः (पुंनागः) 1 'an elephant among men', a distinguished man. -2 a white elephant. -3 a white lotus. -4 nutmeg. -5 N. of a tree called नागकेशर; R. 4. 57. -6 N. of a tree (Mar. डंडीण); Mb. 1. 63. 43; Bhāg. 8. 2. 18. -नाटः, -डः (पुंनाटः, -डः) N. of a tree. -नामधेयः (पुंनामधेयः) a male. -नामन् (पुंनामन्) *a.* holding a masculine name. (-*m.*) 1 the tree called पुंनाग. -पुत्रः a male child; P. VIII. 3. 6. Kāsi. -प्रजननम् the male organ of generation. -भावः (पुंभावः) manhood, masculine gender. -भूमन् (पुंभूमन्) *m.* a word of the masculine gender used only in the plural number; दाराः पुंभूमिन् चक्षताः Ak. -योगः (पुंयोगः) 1 cohabitation with or relation to a man; P. IV. 1. 48. -2 reference to a male or husband; पुंयोगे क्षत्रियी. -रत्नम्